

Vilt sjömansliv

RECENSION BOK

Simpans hav och hamnar

Irmelin Sandman Lilius

Litorale 2005

▼ När författaren Irmelin Sandman Lilius var tio år och gick i Brobergsska samskolan i Helsingfors gick det i hennes klass en pojke vid namn Harry Sinervo, kallad Simpan. Småningom försvann han från skolans horisont, ut på busliv. Långt senare får hon veta att Simpan strandat i Liverpool efter ett hårt liv till sjöss. Han hör av sig och säger att han vill berätta sitt livs historia för henne.

Finns det inte en gammal sjömanshälsning som lyder "See you in Liverpool"? Sandman Lilius reste dit sommaren 2001 i sällskap med sin syster Heddi, som också kände Simpan. Resultatet är nyligen utkomna "Simpans hav och hamnar", där hon återberättar Simpans historia med hans egna ord. I svartvita tuschbilder återger hon sina visioner av Simpans berättelser.

Jag associerar till Fritiof Andersson medan jag läser, vilket kanske framförallt visar min begränsade uppfattning om sjömansliv. Men nog ljuder "Möte i monsunen", mötet med "Fritiof Andersson, min gamle barnomsvän" som berättar om vilda äventyr, någonstans i bakgrunden – Taubes visa nämns till och med på ett ställe.

Men Simpans berättelse kommer inte taktfast, melodiöst och på rim, utan på talspråk med pauser för syreapparaten. Det är frågan om ett liv långt utanför de ordnade förhållanden vi brukar rekommendera. Högt uppe på land sitter jag häpen och frågar mig om det är detta som är sjömansliv? Eller var. Jag tror att det enda årtal som nämns är 1970-talet. Simpan är inte noggrann på den punkten och på intet sätt kronologisk.

Hans berättelse klättrar lätt över de mest krävande omständigheter. Åtminstone denna läsare undrar hur det är möjligt att leva så befriad från förankring, ett i sammanhanget ovanligt passande ord.

Men till slut sitter han i alla fall i Liverpool, där han och hans hustru Doris tar hand om varan-

"Det mesta han berättade ger jag vidare ordagrant. Men somligt ger jag i sammandrag och annat i bild", skriver Irmelin Sandman Lilius i förordet till boken "Simpans hav och hamnar". Här en skildring av Londons hamn.

Irmelin Sandman Lilius har alltid varit intresserad av havet – flera fartygsbesättningar seglar i hennes böcker. Det är alltså givet att hon funnit Simpans material lockande. Jag föreställer mig att hon när hon lyssnade till den sjuka (utbränd efter ett händelserikt liv, står det på pärmen) mannen ändå hela tiden såg den rödhåriga, tioåriga klasskamraten för sig. De tecknade bilderna av Simpan kunde heta "Liten spelevink i vida världen". Bokens pärmbild gör dock inte rättvisa åt boken.

Ett snyggt redigeringsarbete måtte ha gjorts av de bandade samtalen: ett textmässigt fungerande talspråk har åstadkommit. Men det som verkligen gör den här boken är att Sandman Lilius satt in också berättarsituationen, Doris, sig själv och syster Heddi, den trista förstaden, det avfolkade Liverpool.

Särskilt mycket tycker jag om det avsnitt där hon berättar om hur hon går längs en gata som förmodligen en gång var en landsväg. Berättartekniskt är det kanske till och med nödvändigt att det finns någon annan än Simpan själv i boken. Vilda sjömanshistorier behöver antagligen ett sammanhang. Med den ram Sandman Lilius skapat har Simpans berättelser blivit ett Livsöde.